

LENKA MÜLLEROVÁ

DEDIKACE A JEJÍ ROLE V PARATEXTOVÉ KOMUNIKACI

Abstrakt

Příspěvek je věnován dedikaci, vymezení pojmu a detekování role věnování v paratextové komunikaci mezi čtenářem a nakladatelem. Typickými tendencemi současné české beletristické produkce jsou zejména pretextová lokalizace dedikace v knize, krátký rozsah zejména u současných autorů a proměna sociální funkce dedikace ve funkci intimní. Naproti tomu dedikace autorů 19. století jsou rozsáhlejší a jsou orientovány – podobně jako věnování tvůrců zahraničních – pro spisovatele významným autoritám, a to především mecenášům díla.

Abstract

The study describes dedication, definition and its function in paratext communication between reader and publisher. Typical trends of contemporary Czech belletristic production are particularly pretext location of dedication in the book, short extension, in particular, the actual authors and the transformation of the social function into intimate dedication. In contrast, the authors' dedication in the 19th century are larger and are oriented – like dedication of the creators from foreign countries – on important authorities, especially on a patron of the book.

Klíčová slova

dedikace ■ věnování ■ paratext ■ G. Genette

Key words

dedication ■ paratext ■ G. Genette

Dedikace (též věnování) je krátký text, v němž autor své dílo věnuje nějaké osobě. Tento text může být v knize přímo vytištěný či dodatečně rukopisně vepsaný. Věnováno může tedy být dílo (v případě tištěné dedikace) nebo pouze jeden exemplář (v případě vepsaného věnování)¹. Umístění dedikace je zpravidla na stránce mezi titulem a začátkem textu, případně tvoří jeho úvodní část. Důvody, vedoucí autora věnování k dedikaci, mohou být různé – citový vztah ke konkrétní osobě, velebení adresáta (často mecenáše), upozornění na

¹ Předmětem analýzy tohoto příspěvku jsou pouze texty tištěné.

okolnosti vzniku díla, významu či formy textu, návod k recepci díla apod. Adresátem může být jednotlivec (konkrétní či anonymní, v době prvního vydání díla žijící či již zemřelý), pomyslná skupina nebo jinak utvořená entita. Dedikací může být krátká zmínka, ale také i delší proslov k adresátovi, připomínající již spíše žánr předmluvy, v některých případech dochází ke kombinaci obou variant. V některých případech může věnování splývat s jinými typy knižních paratextů², např. s mottem nebo předmluvou.

Knižní paratext dedikace je sledován ve vzorku třiceti beletristických knih šesti českých nakladatelství, reprezentujících nakladatelskou produkci 90. let dvacátého století³. Ve sledovaném souboru děl se dedikace objevila u poloviny z nich. Přehled dedikací v díle je v následujícím grafu:

Častěji se dedikace objevovala v tvorbě autorů dvacátého století (celkem v 10 případech) a v próze (celkem v 9 případech). Nejfrekventovanějším typem dedikací je věnování obdobně smýšlejícím lidem (přátelům, skupině i entitě) a subjektům z literárního života (vědcům, agentům, vydavatelům, spisovatelům). Dalšími, již méně početnými, byly dedikace vztahující se k tematice díla, poetice textu i ryze intimní sdělení autora. Sociální funkce věnování, typická ještě pro 19. století, je nahrazována intimní rovinou věnování, a to lidem,

² Paratextem je text, který obklopuje text primární (autorský) a přináší základní či doplňkové informace o díle jako celku. Tento sekundární text působí jako prvek zprostředkování, ovlivňuje očekávání, uspořádání, interpretaci a prodej díla.

³ Soubor zde vybraných nakladatelství zahrnuje jak začínající nakladatele, kteří si teprve cestu ke čtenáři a knižnímu trhu tvořili, tak i vydavatelství, jež využívala zahraničního know-how. Výběr představuje produkci nejen komerčních nakladatelství, ale i těch producentů, kteří se zabývali kvalitnější literární produkcí a snažili se přinášet českým čtenářům kvalitní texty autorů nejen etablovaných, ale i začínajících. Literární díla jsou vybrána tak, aby pokud možno rovnoměrně pokryla produkci 19. a 20. století, prózu i poezii, českou i světovou literaturu, tvorbu oficiální i tzv. neoficiální.

k nimž má autor určitý vztah. Ten však není v dedikacích uváděn, dedikace tohoto typu se omezují pouze na konkretizaci adresáta. Pouze v jednom případě (A. Hailey) je adresát pravděpodobnou předlohou některé postavy (nebo některých postav) v díle.

Prostorová pozice dedikace ve sledovaných dílech je konvenční. Vyjma dvojdílné dedikace Němcové a Máchy a těsně k textu přimknuté dedikaci Weinerově jsou všechna věnování umístěna hned za titulním listem v pretextové části knihy a nejsou svojí strukturou, obsahem, určením nijak nápadná.

V následující tabulce je zachycen přehled dedikací v konkrétních dílech:

Dílo	Paratext	Kdo oslovuje	Adresát	Nakladatelství
Hailey	věnování	autor díla	Stephenovi L. Vinsonovi	Knižní klub
Kabeš	věnování	autor díla	Iloně a kamarádům ze sešitů	Mladá fronta
Mácha	věnování	autor díla	vlastenci Hynku Kommovi	Mladá fronta
Mickiewicz	věnování	autor díla	jmenovitě přátelům z doby mládí	Mladá fronta
Němcová	věnování	autor díla	hraběnce Eleonoře z Kounic	Nakladatelství LN
Neruda	věnování	autor díla	např. příteli K. Sladkovskému, Podřipsku	Nakladatelství LN
Rais	věnování	autor díla	učitelům a buditelům	Knižní klub
Simmel	věnování	autor díla	příteli a lektorovi F. Bollemu	Knižní klub
Slavík	věnování	autor díla	R. Wernerovi	Host
Slavík	věnování	autor díla	Mojmíru Trávníčkovi	Host
Škvorecký	věnování	autor díla	nenarozené dceři Lucii	Mladá fronta
Vonnegut	věnování	autor díla	literárnímu agentovi Littauerovi	Argo
Vonnegut	věnování	autor díla	vydavatelí Lorencovi	Mladá fronta
Weiner	věnování	autor díla	Neznámému	Argo
Zweig	věnování	autor díla	dramatikovi A. Schnitzlerovi	Knižní klub

Všechna věnování jsou umístěna v pre-textové pozici k primárnímu textu, a to za titulním listem a autorskou tiráží, v případě sebraných děl i uprostřed knihy bezprostředně za názvem sbírky (např. Nerudova dedikace sbírky *Knihy veršů* nebo *Písně kosmické*).

Obdobně jako u jiných peritextů je zde patrná vyšší obsazenost knižních paratextů u autorů zahraničních⁴, což svědčí pro intenzivnější autorskou komunikaci mezi tvůrcem primárního textu a čtenářem ve světě. Zvyklost české peritextové praxe (dedikace je přítomná u všech sledovaných českých autorů 19. století) tedy jen velmi zvolna proniká do současné tvorby českých autorů.

Typicky pro dřívější literaturu bohaté, mohutné a velmi často idealizované věnování, které prostřednictvím superlativů vyjadřuje autorův obdiv ke kon-

⁴ Do této skupiny můžeme účelově zařadit i Škvoreckého, neboť jeho *Konec poručíka Borůvky* byl vydán v roce 1975 v Torontu. Vybavení knihy peritextovým příslušenstvím bylo tedy velmi ovlivněno praxí knižního světa na americkém kontinentu.

krétní osobnosti, oslavuje především významné osobnosti politického a společenského života, ale i osoby, důležité pro samotného autora (např. „*mnohováženému pánu a panu HYNKOVI KOMMOVI, usedlému měšťanu pražskému, vlastenci horlivému, na důkaz uctivosti obětuje SPISOVATEL*.“⁵ (K. H. Mácha – pozn. L. M.), „*Památce učitelů a kněží, buditelů národních*“⁶, sociálně reprezentativní dvoudílná dedikace „*Iýsokorodé paní, paní Eleonoře hraběnce z Kounic, rozené hraběnce Voračické z Paběnic, paní řádu hvězdokřížového, členu mnohých dobročinných ústavů atd., ve vši úctě věnuje BOŽENA NĚMCOVÁ*“⁷). První dvě dedikace spojuje výrazná vlastenecká frazeologie, byť u každého z autorů plní jinou funkci. Pro Máchu to mohla být pouze jakási „hra“ s dobovou literárností⁸ či snaha zaslepit oči nejen cenzorovi, ale i příliš horlivým a nekritickým vlastencům, kteří si prostě nedovedli představit, že by vyšla knížka, jež by nesloužila jejich idejím. Volba příjemce dedikace byla ryze účelová, i když není dodnes literárními vědci jednoznačně doložena. Hynek Komm byl pražský pekař, člen Matice české a snad i obchodní partner chudšího básníkovy otce. Dedikace jej oslavuje jako nositele žádoucích ctností, dobroty, statečnosti, věrnosti Bohu, králi a vlasti. Na rozdíl od Hory⁹ se domnívám, že skutečným účelem takto stylizované dedikace mohla být Kommova schopnost ovlivnění cenzora či nakladatele, ale i finanční půjčka (mecenášský dar, obchodní záměr pekaře), jež byla použita na vydání Máje. Stylová odlišnost dedikace¹⁰ od dedikovaného díla je velmi nápadná a pravděpodobně je i důkazem čtenářského vkusu adresáta dedikace. Již vložení tohoto typu věnování do knihy je propagačním aktem, byť spíše soukromého charakteru.

Máchova dedikace je – podobně jako u Němcové – dvojdílná. První část – adresná dedikace – je stylově shodná s druhou částí, již je dedikační báseň bez názvu¹¹ a je umístěna na dalších stranách knihy. Má formu nenáročné veršo-

⁵ Mácha, K. H.: *Máj*. Praha: Mladá fronta 1999.

⁶ Rais, K. V.: *Zapadlí vlastenci*. Praha: Knižní klub, 1996.

⁷ Němcová, B.: *Babička*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999.

⁸ Dedikaci Máchova Máje se věnuje D. Hodrová v díle ... na okrajích chaosu... Hodrová zde poukazuje na rozporuplnost chorálovosti dedikace a charakteru díla, jak ve své rétorice, tak i v poetice.

⁹ Zde odkazují na Horovy Máchovské variace (str. 136–137).

¹⁰ Stylově odlišná je i předmluva a doslov díla, o tom dále v kapitole Předmluva a doslov.

¹¹ Čechové jsou národ dobrý!
Nešťastný, jenž v nouzi lká,
nechť se k Čechovi obrátí,
ten mu rychlou pomoc dá;
byť i Čecha nepřítelem,
nešetří Čech jeho vin.
Čechové jsou národ dobrý,
a Ty Čechů věrný syn!

vánky, napodobující poněkud průměrnou až podprůměrnou úroveň agitačního obrozeneckého veršotepectví a výrazně kontrastuje s romantickou podobou skladby. Mácha tuto dedikační báseň konstruoval jako něco nevlastního, jako ztělesnění protikladu vůči vlastnímu životnímu pocitu, jako romantický rozpor mezi skutečností a ideálem, jako konflikt okolního světa a osobního prožívání. Do dedikace vložil tóny, jichž ve své dosavadní tvorbě používal v jiném smyslu nebo dokonce vůbec. Poněkud složitá a v jistém smyslu podbízivá „dedikace“ básníkovy svědčí o jeho nelehké literární i životní situaci. Mácha věděl, že má mezi tvůrci tradiční poezie, kteří jeho básnický kosmopolitismus vnímali jako odrodilectví, dost nepřátel. Navíc Mácha provokoval tím, že narušoval v té době v poezii vládoucí básnické přirovnání, využívající vnější podobnost čímsi novým, vycházejícím nikoli z reálné podoby, nýbrž z podobnosti vnitřní, umožňující vytváření bohatých básnických obrazů. „Dedikaci“ Máchova Máje, naprosto nemáchovského ladění, lze podle některých interpretací¹² považovat za skrytou parodii Čelakovského *Společné písně* z roku 1835, kde každá sloka

Čechové jsou národ statný,
nepřemožen český voj.
Necht' se s vítězstvím rozloučí,
proti němuž český boj.
Čech kde stojí, krutá bitva
tamť, i mnohý slavný čin.
Čechové jsou národ statný,
a Ty Čechů věrný syn!

Sbor Věrný syn i bratr náš, dobré Čechů srdce máš!

Čechové jsou národ věrný,
věrnost jejich první čest;
vlasti své i svému králi
Čech i v smrti věrný jest.
Bůh můj – král můj – vlasti moje!
poslední je Čecha vzdech.
Čechové jsou národ věrný,
a Ty syn jich – věrný Čech!

Sbor Věrný syn i bratr náš, dobré Čechů srdce máš!

Věrný syn jsi Čechů kmene,
věrný bratr bratřím svým;
jazyk český je i Tobě
otců drahým dědictvím.
České hory – české doly –
české luhy – český háj –
širá vlast' – ta česká země
nejmilejší' Tobě ráj.

Sbor Věrný Čech jsi – vlastenec, protož vděčný u věnec květ Ti vije Čecha máj!

In: Mácha, K. H.: *Máj*. Praha: Mladá fronta 1999, s. 9–14.

12 Tento parodický záměr, cílicí k zesměšnění standardních, angažovaně vlasteneckých veršováků, považují však někteří máchovští znalci za neprokázaný.

končí refrémem: „*Tys bratr náš, tys vlastenec, sem tobě kvítí na věnec!*“ Jiným důvodem takto koncipovaného díla mohl být cíl oklamat cenzuru a konvenčními obrazy odvést její pozornost od samotného díla anebo vyhovět dobovému vkusu obrozenecké intelektuální komunitě či přímo adresátovi věnování. V tomto případě jde o funkci apelační, dedikace láká a vábí čtenáře na „módní“ verše, byť primární text je stylově a obsahově zcela odlišný¹³. Apelační forma tohoto typu je však poplatná pouze určitému časovému období, možná i z tohoto důvodu v některých dřívějších vydáních Máje tato část dedikace chybí. Ve vydání nakladatelstvím Mladá fronta je tento peritext v podobě úplné¹⁴.

V případě Boženy Němcové, kdy Nakladatelství Lidové noviny respektuje první vydání Babičky, do něhož autorka výše uvedenou – též dvojdílnou – dedikaci vložila (být v graficky výraznější podobě), jde spíše o snahu umístit vydané dílo do privilegované skupiny čtenářů a případně i získat potřebnou finanční částku¹⁵. J. Janáčková pak v komentáři k textu upozorňuje na absenci věnování v dalším vydání, skrze něž Němcová korigovala svůj vztah k hraběnce Eleonoře Kounicové, a to v nenaplněném očekávání finanční pomoci a hypoteticky i nevčleněním díla do privilegovaných kruhů.¹⁶ Janáčková dále uvádí: „*Dedikace v Babičce měla [...] sociální rozměr: urozenou dámu z Čech, známou pročeskými sympatiemi, oslovovala česká spisovatelka, předkládající jí svůj výtvar v naději, že tak prospěje úspěchu svého díla. Toto oslovení jako by prodlužovalo poměr mezi babičkou a paní kněžnou v dile před jeho práh, v naději, že i tam zapůsobí příkladně.*“

Potenciálnímu odběrateli, kupci a čtenáři se touto dedikací Babička představovala jako dílo aspirující na úspěch v privilegovaných kruzích, což mohlo ovlivnit úvahu, zda koupit a číst. To je však jen hypotéza¹⁷, je známo, že selhal nejpragmatičtější účinek dedikace – hraběnka Eleonora Kounicová poslala Němcové za věnování díla šest stříbrných lžiček, a ne naléhavě potřebný finanční obnos. Vznešená dáma se tak solidarizovala s představiteli české veřejnosti, kteří se od bohémsky žijící tvůrkyně Babičky distancovali.“¹⁸ Dedi-

¹³ Volba takového textu jakožto „vábidla“ knihy byla velmi prozíravá, neboť báseň si zřejmě získala velký čtenářský ohlas a byla – narodil od Máchova Máje- dále publikována během dvou měsíců ve sborníku Věnec ze zpěvů vlasteneckých a záhy pak i zhudebněna. Svému primárnímu textu však ve své době příliš „nepomohla“. Je to jeden z nemnoha případů proměny peritextu v primární text. Dalším případem takové proměny je např. Šiktancův doslov k Máji.

¹⁴ Podobně je báseň obklopena i „doslovem“ Výklad Máje, který byl Máchou přiřazen až dodatečně, a to do pre-textového umístění.

¹⁵ Srov. se snahami K. H. Máchy.

¹⁶ Němcová, B.: *Babička*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999, s. 272–273.

¹⁷ Viz např. úvahy J. Janáčkové v doslovu k Babičce.

¹⁸ J. Janáčková v doslovu In: Němcová, B.: *Babička*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999, s. 272–273.

kace Němcové je u sledovaných děl jednou z nejrozsáhlejších, a to nejen svojí dvojdílností, ale i mírou sdělení. První část věnování „*Vysokorodé paní, paní Eleonoře hraběnce z Kounic...*“ je umístěna na první stránce, je odlišena typem písma a formálně je podobná nejčastějšímu typu věnování. Druhá část dedikace je umístěna na další stránce a je stylizována jako dopis a jako osobní prosba autorky o přízeň a podporu mecenáše: „*Je způsob, když koho milého z domu provázíme, že mu dáváme na cestu s sebou požehnání.*“¹⁹ Dvoudílnost, grafické řešení i vysoký styl dedikace řadí věnování B. Němcové k dobově reprezentativním dedikacím s klasicistními zvyklostmi. Tento typ věnování, byť pouze jednodílný – tj. svému „mecenáši“, který lze detekovat jak u básníků, tak i prozaiků 19. století, později uplatňuje ve svých knihách pouze K. Vonnegut, jenž obě dvě věnování shodně adresuje osobnostem literárního světa – vydavateli i literárnímu agentovi (např. *Na památku Seymoura Lawrence, romantického a vznešeného vydavatele zvláštních příběhů, psaných inkoustem na vybilenu a vyhlazenou buničinu.*²⁰). Věnování postavě z literárního života lze spatřit i v díle J. M. Simmela, byť již pro dvacáté století v typičtější stručnější podobě („*VĚNOVÁNO FRITZI BOLLEOVI příteli a lektorovi*“²¹), S. Zweiga rakouskému dramatikovi A. Schnitzlerovi („*S láskou a úctou Arturu Schnitzlerovi*“²² či I. Slavíka R. Wernerovi a M. Trávníčkovi²³. Takové věnování tedy vyjadřuje nejen většinou reálný vztah autora k jím zvolené osobě, ale intertextovost dedikace významnému tvůrci ovlivňuje recepci obeznámeného příjemce textu či posouvá například literárního agenta do role celebrity, případně autority. Některá výše uvedená věnování připomínají v mnohém středověké dedikace mecenášům, byť jsou bez superlativů a idealizovaného pojetí vztahu.

Dalšímu „obdarovanými“ jsou většinou přátelé či spolupracovníci (např. „*Janu Czczotovi, Tomaszi Zanovi, Jozefu Ježowskému a Franciszku Malawskému, mým přátelů, na památku šťastných chvil mladosti, kterou jsem s nimi prožil, věnuji Adam Mickiewicz*“²⁴, Nerudova dedikace „*Věnuju svému drahému příteli DR.. KARLU SLADKOVSKÉMU*“²⁵ či Kabešovo „*Iloně a kamarádům ze sešitů*“²⁶). Rovněž Kabešovo věnování je významově spjata s literárním životem. Osud knihy *Odklad krajiny* se v mnohém podobá osudu li-

19 Němcová, B.: *Babička*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999, s. 9.

20 Vonnegut, K.: *Časotřesení*. Praha: Argo, 1998.

21 Simmel, J. M.: *Mějte naději*. Praha: Knižní klub, 1993.

22 V textu byla opravena tiskařská chyba. Původní znění je: „S láskou a úctou Arturu Schnitzlerovi“. Zweig, S.: *Josef Fouché*. Praha: Knižní klub, 1994.

23 O vztahu I. Slavíka k R. Wernerovi píše Hana Svanovská ve své studii Ivan Slavík jakožto čtenář a pokračovatel Weinerův. In: *Česká literatura 2005*, č. 1., s. 63–77.

24 Mickiewicz, A.: *Balady a romance*. Praha: Mladá fronta, 1998.

25 Neruda, J.: *Knihy básní*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998.

26 Kabeš, P.: *Odklad krajiny*. Praha: Mladá fronta, 1992.

terárního periodika Sešity pro mladou generaci z let 1966–1969. Vedle sociální roviny vztahu Kabeše a přátel i spolupracovníků v uvedeném periodiku je aluze i života konkrétního literárního díla. Pouze v jednom případě je text věnován prostředí (Neruda „*Podřipsku*“²⁷).

Neobvyklými nejsou ani dedikace post humen (uvedme např. dedikaci A. Haileyho „*Památce STEPHENA (STEVA) L. VINSONA, někdejšího seržanta tajné policie z oddělení vražd Siamské městské policie, rádce a dobrého přítele, který zemřel ve věku padesáti dvou let krátce před dokončením této knihy.*“²⁸, Slavíkovo „*Památce Richarda Weinera*“²⁹ apod.). Výjimečnou je dedikace ante humen J. Škvoreckého nenarozené dceři („*Lucii, dceři, která se nikdy narodila*“³⁰).

Zajímavá je až dvě výjimky absence jakékoliv fiktivní postavy ve věnování (např. vypravěče nebo postavy z díla), což svědčí o snaze autorů (a potažmo i nakladatelství) o zrealnění textu díla. Dedikace se posouvá do intimní a reálné polohy, případně k tzv. celebritám literárního světa. Výjimkou je Raisovo „*Památce učitelů a kněží, buditelů národních*“³¹ a Weinerovo věnování povídky *Smazaný obličej* „*Neznámému*“³². V prvním případě jde o signalizaci tematické roviny díla, v druhém případě, jak uvádí D. Hodrová, o postavu či její předobraz, tj. dedikace je způsobem označení adresáta v duchu tajemného světa povídky vtažena do nitra díla³³.

Stabilní zůstává i umístění dedikace v knize, jež je řazeno hned za titulní stranou. Výjimkou je věnování Weinerovy povídky, které je umístěno v pozici až za názvem povídky. U výborů z díla jsou dedikace umístěny i uprostřed knihy, ale vždy za „titulní“ stranou sbírky (např. u J. Nerudy) se záměrem ponechat textu jeho původní podobu.

Ve sledovaném souboru děl lze spatřit některé tendence dedikací děl. Věnování je téměř výhradně pretextovým knižním paratextem s ustáleným typickým umístěním v knize. Zároveň dochází k proměně sociální funkce věnování, jež se mění ve funkci intimní. To ovlivňuje formu i obsah sdělení. Věnování současné doby je kratší, často omezené pouze na konkretizaci adresáta. Tím je ve většině případů aktivní subjekt literárního života, k němuž má autor dedikace spíše neformální vztah, případně je jím subjekt (jedinec, skupina, i entita) tvůrci blízký. Kvantitativně velmi málo jsou věnování spjata s tematickou rovinou

27 Neruda, J.: *Knihy básní*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998.

28 Hailey, A.: *Detektiv*. Praha: Knižní klub, 1998.

29 Slavík, I.: *Básnické dílo II*. Brno: Host, 1999.

30 Škvorecký, J.: *Konec poručíka Borůvky*. Praha: Mladá fronta, 1992.

31 Rais, K. V.: *Zapadlí vlastenci*. Praha: Knižní klub, 1996.

32 Weiner, R.: *Škleb*. Praha: Argo, 1993.

33 Hodrová, D. a kol.: *...na okraji chaosu...Poetika literárního díla*. Praha: Torst, 2001, s. 270–271.

díla či poetikou autora. V některých případech dedikace anticipuje tendence konkrétního období literárního života.

Prameny

Argo

CHASE, J. H.: *Rakev z Hongkongu*. Praha: Argo, 1994.

VONNEGUT, K.: *Časotřesení*. Praha: Argo, 1998.

WEINER, R.: *Škleb*. Praha: Argo, 1993.

Host

BALABÁN, J.: *Prázdniny*. Brno: Host, 1998.

KRCHOVSKÝ, J. H.: *Básně*. Brno: Host, 1998.

SLAVÍK, I.: *Básnické dílo*. Brno: Host, 1999.

SLAVÍK, I.: *Básnické dílo II*. Brno: Host, 1999.

Nakladatelství Ivo Železný

CLAUSENOVÁ, B.: *Kathrinino štěstí*. Praha: Nakladatelství Ivo Železný, 1992.

HANUŠ, M.: *Konkláve*. Praha: Nakladatelství Ivo Železný, 1994.

ŠKVORECKÝ, J.: *Lviče*. Praha: Nakladatelství Ivo Železný, 1996.

Knižní klub

HAILEY, A.: *Detektiv*. Praha: Knižní klub, 1998.

CHRISTIE, A.: *Vražda v Orient-expresu*. Praha: Knižní klub, 1994.

RAIS, K. V.: *Zapadlí vlastenci*. Praha: Knižní klub, 1996.

SIMMEL, J. M.: *Mějte naději*. Praha: Knižní klub, 1993.

STENDHAL: *Červený a černý*. Praha: Knižní klub, 1993.

ZWEIG, S.: *Josef Fouché*. Praha: Knižní klub, 1994.

Nakladatelství Lidové noviny

NĚMCOVÁ, B.: *Babička*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1999.

NERUDA, J.: *Knihy básní*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998.

Mladá fronta

DURYCH, J.: *Zastavení*. Praha: Mladá fronta, 1996.

HRUBÍN, F.: *Romance pro křídlovku*. Praha: Mladá fronta, 1998.

GELLNER, F.: *Teplo zhaslého plamene*. Praha: Mladá fronta, 1997.

KABEŠ, P.: *Odklad krajiny*. Praha: Mladá fronta, 1992.

LUSTIG, A.: *Porgess*. Praha: Mladá fronta, 1995.

MÁCHA, K. H.: *Máj*. Praha: Mladá fronta, 1999.

MICKIEWICZ, A.: *Balady a romance*. Praha: Mladá fronta, 1998.

RIMBAUD, J. A.: *Já je někdo jiný*. Praha: Mladá fronta, 1999.

SEIFERT, J.: *Maminka*. Praha: Mladá fronta, 1997.

ŠIKTANC, K.: *Šarlat*. Praha: Mladá fronta, 1999.

ŠKVORECKÝ, J.: *Konec poručíka Borůvky*. Praha: Mladá fronta, 1992.

TOLKIEN, J. R. R.: *Básně I., II, III*. Praha: Mladá fronta, 1995.

VONNEGUT, K.: *Kolibka*. Praha: Mladá fronta, 1994

Literatura

GENETTE, G.: *Paratexte. Das Buch vom Beiwerk des Buches*. Frankfurt am Main 1989.

HODROVÁ, D. a kol.: *...na okraji chaosu...Poetika literárního díla*. Praha: Torst, 2001.

RAUTENBERG, U.: *Reclams Sachlexikon des Buches*. Stuttgart 2003.

SVANOVSKÁ, H.: *Ivan Slavík jakožto čtenář a pokračovatel Weinerův*. In: Česká literatura 2005, č. 1., s. 63–77.